سکته مغزی :

سکته اختلال ناگهانی عملکرد مغزاست که درنتیجه ایجاد وقفه در خونرسانی به بخش هایی از مغز بوجود می آید.

علایم هفت گانه در سکته مغزی:

احساس بیحسی یا فلج ناگهانی در یک سمت بدن
کاهش ناگهانی بینایی یا دوبینی
به هم خوردن تعادل بدن
اختلال در تکلم یا اختلال در درک صحبت دیگران
سرگیجه حاد
افت هوشیاری ناگهان
سردرد با شروع حاد و ناگهانی

هر وقت علایم سکته مغـزی را در فـردی دیدیـد در اولـین فرصت (کمتر از 3 ساعت) به نزدیکترین بیمارستان یا پزشک مراجعه نمایید.

در صورت مشاهده علائم سکته مغزی در یک فرد و در حالیکه در همان زمان فشارخون بیمار بالا بود با درمانهای خانگی موجب افت فشار نشوید.

پیشگیری از سکته مغزی:

کنترل فشارخون
کنترل دیابت یا قند خون
عدم مصرف سیگار و الکل
تحرک روزانه
مصرف داروهای رقیق کننده خون طبق نظر پزشک در افرادی که سابقه ابتلا به سکته مغزی را دارند.

در بیماران سکته مغزی احتمال ایجاد زخم بستر وجود دارد.

تعریف زخم بستر:

به آسیب پوستی که در اثر فشار طولانی مدت بر یک یا چند نقطه از بدن ایجاد می شود.

نقاطی از بدن که مستعد زخم بستر هستند شامل:

پشت سر – شانه ها – آرنج ها – استخوان خاجی – پشت پا – گوش ها و باسن

رعایت نکات زیر در پیشگیری از زخم بستر موثر است:

موثرترین روش تغییر وضعیت دادن مکرر بیمار هر یک تا دو ساعت است.

هر روز پوست نقاطی از بدن بیمار که بیشتر تحت فشار هستند را بررسی و با موادی مانند روغن زیتون ماساژ دهید.

برای شستشوی پوست بیمار از آب گرم و صابون ملایم استفاده نمایید.

در نقاطی از پوست که دچار قرمزی شده است جهت کاهش فشار از حلقه های هوا یا بالشتک های گرد استفاده نمایید.

در بی اختیاری ادرار و مدفوع پوست این مناطق را تمیز و خشک نگه دارید.

در تغذیه این بیماران از میوه ها و آب میوه تازه و مواد غذایی حاوی پروتئین (گوشت و شیر و تخم مرغ) بیشتر استفاده نمایید.

برای جلوگیری از سر خوردن نباید سر تخت بیمار خیلی بالا آورده شود.

«به دلیل بی اختیاری ادرار برای این بیماران سوند فولی گذاشته می شود».

سوند فولی چیست؟ یک لوله باریک قابل ارتجاع است که از طریق مجرای ادراری داخل مثانه قرار می گیرد و ادرار را از مثانه تخلیه می کند ممکن است از سوند فولی برای مدت کوتاه و یا یک دوره طولانی استفاده گردد.

مراقب های روزانه:

قبل از کنترل و مراقبت از سوند فولی دست های خود را با آب گرم و صابون بشویید.

پوست دور مجرای ادراری و جدار سوند را حداقل روزی یکبار با آب گرم و صابون بشویید .

از لباس های زیر نخی و پنبه ای استفاده کنید تا از رطوبت در ناحیه تناسلی پیشگیری شود.

حداقل روزانه 8 لیوان مایعات بنوشید. مصرف قهوه و چای و نوشابه را محدود کنید.

هنگام راه رفتن لوله سوند را در دست گرفته و کیسه ادرار را پایین تر از مثانه نگه دارید.

هنگام خوابیدن در تخت کیسه ادرار پایین تر از سطح بدن باشد و اگر تخت بیمار چرخ دارد مراقب باشید تا کیسه ادرار به زیر چرخ گیر نکند.

روش تمیز نمودن پوست اطراف مجرای ادرار و سوند فولی:

قبل و بعد از تمیز کردن این ناحیه دست های خود را با آب گرم و صابون بشویید.

پوست مجرای ادراری و اطراف آنرا تمیز کنید بدین صورت که ابتدا پارچه ای را به آب گرم و صابون آغشته کنید سپس با حرکت دایره وار از مرکز به اطراف پوست را تمیز کنید حین تمیز کردن این ناحیه انتهای سوند فولی را نگه دارید تا از کشیده شدن سوند جلوگیری شود و در انتها اطراف مقعد را تمیز کنید.

از پارچه های استفاده شده مجددا نباید استفاده شود.

«رفع مشکلات سوند فولی»

اگر از سوند فولی ادرار خارج نمی شود:

لوله سوند را از نظر وجود انـسداد یـا پیچیده شدن کنترل کنید.

مطمئن شوید که وسیله ای روی لولـه سـوند قـرار نگرفتـه و یـا لولـه سـوند در محلی گیر نکرده باشد.

لوله سوند را از نظر وجود انسداد یا پیچیده شدن کنترل کنید.
مطمئن شوید که وسیله ای روی لوله سوند قرار نگرفته و یا لوله سوند در محلی گیر نکرده باشد.
از قرار گرفتن کیسه ادرار پایین تر از سطح مثانه اطمینان حاصل کنید.
وضعیت بدن را تغییر دهید و رانها را از هم فاصله دهید.

اگر سوند ادراری خارج شده و یا نشتی داشته باشد باید:

از جا زدن مجدد سوند خودداری کنید.
در صورت نشت ادرار، حوله یا پارچه ضدآب در زیر بیمار قرار دهید.

علائم و نشانه های نشت ادرار شامل:

سطح ادرار داخل کیسه ادرار اضافه نشود.
طی 6 تا 8 ساعت ادرار کیسه را تخلیه نکرده اید.
لباس بیمار با ادرار خیس شده باشد.

تغذیه از طریق لوله معده:

در بیمارانی که به دلایل مختلف مثل کاهش سطح هوشیاری یا از بین رفتن رفلکس بلع قادر به مصرف غذا از راه دهان نمی باشد لوله ای گذاشته می شود و تغذیه بیمار از طریق آن انجام میشود.

گاواژ یعنی چه؟

به تغذیه بیمار از طریق لوله بینی معده ای گاواژ گفته می شود.

محلول گاواژ چیست ؟

ماده غذایی که به صورت محلول رقیق شده یا غذای میکس شده رقیق شده آماده می شود تا از طریق لوله معده به بیمارداده شود.
مایع گاواژ برای 24 ساعت در یخچال قابل نگهداری است.

سرنگ گاواژ چیست؟

نوعی سرنگ مخصوص با حجم 50 سی سی است که برای وارد کردن (ماده غذایی) محلول گاواژ به لوله معده استفاده می شود.

روش صحیح انجام گاواژ:

دست های خود را بشویید.

زیر سر بیمار را 30 تا 45 درجه بالا بیاورید یا بیمار را به حالت نیمه نشسته قرار دهید.

در صورتی که محلول گاواژ در یخچال نگهداری شده نیم ساعت قبل از استفاده از یخچال خارج شود تا دمای آن مناسب شود.

مطمئن شوید که لوله در محل صحیح قرار دارد و از محل اصلی خارج نشده باشد. در صورت وجود مشکل به پرستار بخش اطلاع دهید.

قبل از انجام گاواژ تست تحمل غذا را انجام دهید به این صورت که سرنگ را به لوله معده وصل کنید و محتویات معده بیمار را به داخل سرنگ بکشید اگر محتویات برگشتی بیش از 50 سی سی بود غذا را به تعویق بیاندازید و محلول کشیده شده داخل سرنگ را مجددا به داخل معده برگردانید.

با خم کردن لوله معده یا بستن گیره، مسیر لوله را ببندید.

پیستون سرنگ را از داخل سرنگ خارج کنید و سرنگ را مانند قیف به لوله وصل کنید و مقدار مورد نیاز از محلول را طبق دستور داخل سرنگ بریزید.

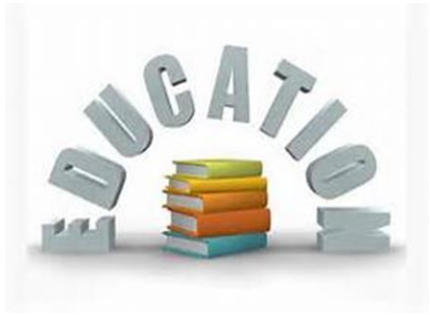
سرنگ را بالا نگه دارید و لوله را از قسمت بسته شده باز کنید و اجازه دهید که مواد غذایی به آرامی و با نیروی جاذبه وارد معده شود.

غذا باید با دمای مناسب و به آرامی وارد معده شود.بعد از دادن مواد غذایی 50 سی سی آب برای بیمار گاواژ کنید تا مسیر داخل لوله شسته شود.

تا یک ساعت بعد از دادن غذا به بیمار سر تخت بالا باشد و در صورت پس زدن محتویات معده به داخل سرنگ آن را دور نریزید بلکه مجددا آن را به داخل معده برگردانید.

در صورت عدم تحمل غذا و استفراغ توسط بیمار به پرستار اطلاع دهید.

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی قزوین
مرکز آموزشی درمانی بوعلی سینا

مراقبت های لازم در بیماران مستعد زخم بستر، سوند معده و سوند ادراری

منبع : پرستاری اعصاب (برونروسودارث)–آموزش به بیمار (اعضای هیأت علمی دانشگاه شهید بهشتی)

تهیه و تنظیم: واحد آموزش به بیمار